

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf, 2024.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg); N. Ireland (Is-Gadeirydd ac Aelod Lleyg); Cynghorwyr P. Drake, E. Goodjohn, M.J. Hooper, J.M. Norman, J. Protheroe a N.J. Wood; a M. Evans (Aelod Lleyg).

240 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

241 COFNODION –

PENDERFYNWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Mehefin, 2024 fel cofnod cywir.

242 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

243 CRYNODEB ARCHWILIO BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANNWG 2023 (CYF) –

Roedd yr adroddiad yn cyflwyno Crynodeb Archwilio Blynyddol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer Cyngor Bro Morgannwg, yn amlinellu y gwaith a gwblhawyd ers y Crynodeb Archwilio diwethaf, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2023. Roedd cynnwys Crynodeb Archwilio Blynyddol 2023 (a atodwyd yn Atodiad A yr adroddiad) yn gadarnhaol ar y cyfan. Roedd y prif gasgliadau yn cynnwys y canlynol.

- Ynghylch Archwilio Cyfrifon, roedd Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi rhoi barn wir a theg ddiamedd ar ddatganiadau ariannol y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2022-23 a chyhoeddodd y dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o gyfrifon ar gyfer 2022-23 wedi'i gwblhau.

- Paratowyd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'r Adroddiad Naratif yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol ac roeddent yn gyson â'r datganiadau ariannol a baratowyd gan y Cyngor a gwybodaeth Archwilio Cymru o'r Cyngor.

Gwnaed un ar ddeg o argymhellion mewn perthynas ag adolygiadau lleol penodol ar ddefnydd y Cyngor o Wybodaeth am Berfformiad (2), Strategaeth Ddigidol (5), Cymhwysu'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy mewn Ardaloedd Gwasanaeth (2) a Threfniadau Llywodraethu'r Gwasanaeth Cynllunio (2). 'Roedd gwybodaeth perfformiad y Cyngor yn rhoi dealltwriaeth gyfyngedig i uwch arweinwyr o safbwynt defnyddwyr y gwasanaeth a chanlyniadau gweithgareddau'r Cyngor', oedd y casgliad a dynnwyd o'r adolygiad sicrwydd ac asesu risg o ddefnydd y Cyngor o wybodaeth am berfformiad.

Roedd y Cyngor yn ystyried yr egwyddor datblygu cynaliadwy wrth lunio ei Strategaeth Ddigidol, ac roedd yn datblygu trefniadau i gyflawni'r strategaeth, ond roedd angen iddo ddatblygu ei drefniadau monitro. Roedd trefniadau ein Cyngor i sicrhau bod gwasanaethau'n cymhwysu'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn effeithiol i raddau helaeth, er bod lle i ddatblygu rhai elfennau ymhellach.

Daeth yr adolygiad o drefniadau llywodraethu Gwasanaeth Cynllunio'r Cyngor i'r casgliad bod y Gwasanaeth wedi'i alinio'n glir â'r amcanion lles corfforaethol, bod ganddo ddiwylliant gwaith cefnogol ac roedd yn cefnogi'r Cyngor i gyflawni ei amcanion lles yn effeithiol, ond roedd rhai bylchau yn y trefniadau llywodraethu, gan wneud rhai gweithdrefnau'n aneglur.

Yn unol â threfniadau rheoli perfformiad corfforaethol y Cyngor, rhoddwyd ystyriaeth gan wasanaethau perthnasol y Cyngor i'r canfyddiadau a geir mewn adroddiadau lleol a chenedlaethol fel y'u cyhoeddwyd, a champau gweithredu a ymgorfforwyd yn Nhraciwr Insight y Cyngor drwy gydol y flwyddyn fel y bo'n briodol. Cafodd hyn ei fonitro drwy'r Bwrdd Mewnwelediad Strategol, y Tîm Arwain Strategol, y Pwyllgorau Craffu, y Cabinet a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wrth i'r gwaith o fynd i'r afael â hwy fynd rhagddo. Roedd cynnydd yn erbyn camau rheoleiddio hefyd yn cael ei fonitro gan gydweithwyr Swyddfa Archwilio Cymru drwy gydol y flwyddyn fel rhan o Gynllun Rheoleiddio Blynyddol.

Holodd Mr. G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg) y cynnydd o ran datblygu protocol cynllunio yn dilyn adolygiad Archwilio Cymru o lywodraethu'r Adran Gynllunio. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai'n dilyn yr ymholiad hwnnw gyda chydweithwyr Cynllunio.

Wedi hynny yr oedd

PENDERFYNWYD – Nodi cynnwys Crynodeb Archwilio Blynyddol Cyngor Bro Morgannwg 2023 a thynnu sylw at y ffaith bod argymhellion Archwilio ynghylch llywodraethu'r Adran Gynllunio i fod i gael eu cyfeirio'n ôl at y Cabinet a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

244 RISG CORFFORAETHOL: DIWEDDARIAD CHWARTER 4, COFRESTR RISG NEWYDD ARFAETHEDIG A PHOLISI RHEOLI RISG DIWYGIEDIG (PW) –

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol, a'i ddiben oedd diweddarau'r Pwyllgor ar sefyllfa chwarter 4 Risgiau Corfforaethol ar gyfer Ebrill 2023-Mawrth 2024 a gynhwysir o fewn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol fel yr amlinellir yn yr Adroddiad Crynodeb Risgiau Corfforaethol. Yn ogystal, roedd yn diweddarau'r Pwyllgor ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol newydd arfaethedig a'r Polisi Rheoli Risg diwygiedig.

Rhoddodd yr adroddiad drosolwg i'r Aelodau o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol ar gyfer Chwarter 4 (Ebrill 2023–Mawrth 2024). Roedd yr adroddiad hefyd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Pwyllgor o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol, y Polisi Rheoli Risg diwygiedig, gan gynnwys templed risg ategol.

Tynnodd y Cynghorydd J. Protheroe sylw at ddeddfwriaeth newydd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â chaffael cyhoeddus a oedd yn gofyn am werthusiad agos gan y Cyngor. Dywedodd y Cynghorydd Protheroe fod angen i gaffael fod ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol fel ei eitem ei hun. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai ystyriaeth bellach o gaffael yn cael ei gynnal ac a oedd angen iddo fod ar y Gofrestr Risgiau newydd ar ei ben ei hun.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at Brosiect Sero a holodd pryd y byddai'r risg honno'n cael sgôr drychinebus o ystyried bod 2030 bum mlynedd i fwrdd. Dywedodd y Cynghorydd Hooper ei fod yn teimlo y dylid cyfeirio'r mater yn ôl at y Cabinet. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr fod adborth mewn perthynas â'r Gofrestr Risgiau gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael ei fwydo yn ôl i fwrdd Prosiect Sero. Roedd yn bwysig ystyried bod y Cyngor yn dal i archwilio faint o waith yr oedd angen ei wneud ac roedd dau weithgaredd allweddol a fyddai'n digwydd dros y misoedd nesaf a fyddai'n rhoi mwy o fewnwelediad i'r gwaith angenrheidiol. Y darn allweddol cyntaf o waith oedd cyhoeddi'r Cynllun Rheoli Carbon a fyddai'n cael ei adrodd i'r Cabinet ar ôl y toriad, ac a oedd yn cynnwys rhai targedau penodol o ran lleihau carbon ac yn enwedig mewn perthynas â chaffael. Yr ail ddarn o waith oedd cyflwyno'r data diweddaraf yn ôl i Lywodraeth Cymru a oedd yn cael ei lunio ar hyn o bryd i'w gyflwyno dros yr wythnosau nesaf. Felly, o ran dadansoddi ac yn gynnar yn yr hydref, byddai gan y Cyngor setiau data mwy cymaradwy i asesu ei daflwybr a'i gyfeiriad teithio. Wrth gael cais i wneud sylwadau pellach, dywedodd y Cynghorydd Hooper ei bod yn bwysig cydnabod dirifoldeb a allai annog rhagor o gefnogaeth gan Lywodraeth Cymru ac efallai Llywodraeth y DU. Ychwanegodd y Cynghorydd Hooper mai po hiraf y bydd yn cymryd i gyrraedd targedau yr anoddaf y byddai ac roedd yn pryderu am sut roedd y sefyllfa'n edrych i'r rhai y tu allan i'r sefydliad a allai ddynodi methiant rheolaeth a gwleidyddiaeth.

Dywedodd y Cynghorydd E. Goodjohn o ran Prosiect Sero, y gobaith oedd y byddai'r cynllun sydd i ddod allan ym mis Medi yn helpu'r Cyngor i ddeall y sefyllfa lawn ond roedd yn pryderu am faint o amser oedd wedi'i golli eisoes. Felly, cefnogodd y Cynghorydd Hooper o ran statws risg Sprosiect Sero a holodd a oedd unrhyw ffactorau lliniaru a olygai y dylai'r statws aros fel yr oedd. Mewn ymateb, dywedodd

y Cyfarwyddwr fod y Cynllun Rheoli Carbon yn llawer mwy manwl nag unrhywbeth yn y gorffennol oherwydd bod angen ystod lawer ehangach o gynllunio ar hyn o bryd. Felly, roedd wedi cymryd llawer o amser ac ymdrech gan lawer o gydweithwyr ar draws y Cyngor i roi'r darn hwnnw o waith at ei gilydd ac i osod targedau a oedd yn cyd-fynd â chyflwyno'r data i Lywodraeth Cymru. Roedd cyflwyno'r data'n bwysig gan y byddai'n dangos i'r Cyngor y tueddiadau presennol yn ei nodau i leihau allyriadau carbon ar sail gymaradwy ac roedd hynny'n rhywbeth nad oedd y Cyngor wedi'i gael o'r blaen. Felly, byddai gan y Cyngor ddealltwriaeth well o ba gamau oedd angen eu cymryd a'r rhai a fyddai'n cael yr effaith fwyaf, a olygai y byddai'r Cyngor mewn sefyllfa llawer gwell i ddeall yn well a oedd yn gallu cyrraedd ei dargedau.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn hefyd y risgiau o amgylch gofal cymdeithasol a'r risg gorfforaethol arfaethedig a oedd yn ymdrin â phum agwedd wahanol ar ofal cymdeithasol. Felly, holodd y Cynghorydd Goodjohn y rhesymeg ynghylch pam mae'r holl risgiau gofal cymdeithasol yn cael eu rhoi mewn un risg gyffredinol. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr fod dwy risg gysylltiedig â gwasanaethau cymdeithasol penodol yn cael eu cynnig, un yn ymwneud â bregusrwydd y farchnad a'r llall ynghylch y galw a'r capasiti a'r llall yn ymwneud â System Wybodaeth Gofal Cysylltiedig Cymru (SWGCC). Dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai categoreiddio risgiau yn ymwneud â gofal cymdeithasol yn cael ei gymryd i ffwrdd ac edrych arno eto ond nododd y byddai rhai elfennau fel y rhai sy'n ymwneud â chyllid hefyd yn cael eu hymgorffori yn y risg Adnoddau Ariannol. Rhoddodd y Cyfarwyddwr sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai rhai agweddau fel Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid a Diogelu, er nad ydynt ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol fel eitemau annibynnol, yn rhan o'r broses o reoli risg gwasanaeth.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at risg o ran diogelwch gwybodaeth a holodd a oedd y Cyngor yn bodloni gofynion deddfwriaeth. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai gwybodaeth a seiberddiogelwch yn waeth pa fath o ddata a fformat a ddelid ynddo, ac roedd y ddau yn bynciau rheolaidd Bwrdd Llywodraethu Gwybodaeth y Cyngor.

O ran y Gofrestr Risg newydd ar gyfer y flwyddyn nesaf, dywedodd y Cynghorydd Hooper y byddai'n ddiddorol gweld sut y byddai prosiectau mawr, fel y rhai sy'n ymwneud ag adfywio, yn cael eu hamlinellu yn y Gofrestr newydd, ac yn enwedig y prosiectau hynny nad oeddent yn debygol o fodloni'r amserlenni gofynnol. Dywedodd y Cynghorydd Hooper y byddai'n syniad da cynnwys mwy o wybodaeth gefndirol ynghylch pam mae rhai risgiau ar y Gofrestr ac nad oedd rhai eraill.

Dywedodd Mr. M. Evans (Aelod Lleyg) ei fod yn synnu nad oedd newid sefydliadol yn cael ei gynnwys yn y Gofrestr newydd ac fe holodd strwythur y rheolaethau ar gyfer Strategaeth Newid y Cyngor. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai'r rheini'n cael eu hadrodd drwy'r adnoddau ariannol a'r risgiau i'r gweithlu a oedd yn cynnwys cyfeiriad penodol at y Cyngor yn gorfod addasu a newid oherwydd yr amgylchedd ariannol. Cyflawnwyd monitro'r broses newid yn agos gan Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor a hefyd y Bwrdd Dirnadaeth, lle aseswyd risgiau unigol i sicrhau bod y Cyngor yn gyfforddus â'r cyfeiriad teithio. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr fod ychwanegiad mawr i'r Polisi Risgiau newydd yn ymwneud ag

archwaeth risg ac y byddai hynny'n offeryn defnyddiol o ran sut y diffiniwyd risgiau a fyddai'n cynorthwyo'r Cyngor i leddfu unrhyw themâu neu faterion mawr.

Tynnodd y Cyfarwyddwr sylw'r Pwyllgor at baragraff 2.3 o'r Polisi Risgiau a oedd yn nodi sut y byddai'r Cyngor yn mabwysiadu'r dull o ymdrin ag archwaeth risg a'r hyn yr oedd y polisi yn ei amlinellu ar gyfer pob un o'r pedwar categori risg.

Dywedodd Mr. N. Ireland (Is-gadeirydd ac Aelod Lleyg) ei fod, o ran y Polisi Risgiau newydd, yn croesawu'r adran ar archwaeth risg ond byddai'n ddefnyddiol gwybod sut y byddai hynny'n cael ei ddefnyddio ac y gallai fod yn ddefnyddiol. Amlygodd Mr. Ireland hefyd, o dan 2.1 a'r tabl ar waelod tudalen 11, mai'r effaith tebygolrwydd oedd 3 ac yna 3 oedd y risg gynhenid hefyd, dywedodd y dylai hynny fod yn 9. Amlygodd Mr. Ireland hefyd fod y paragraff yn ymddangos yn anghyflawn ar waelod tudalen 17 o dan Adran 3. Yn olaf, gofynnodd Mr. Ireland a oedd y diffiniad o Risg o fewn y Polisi yn gywir gyda'r diffiniad i gynnwys ystyriaeth bellach o achos ac effaith. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai cwpl o deipos yn cael eu cywiro a bod yr adborth a ddarparwyd yn ddefnyddiol. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod hyn yn cael ei gynnwys o fewn tair adran o ran diffinio risg fel y byddai hynny'n cael ei ystyried fel y byddai'r geiriad a ddefnyddir yn y Polisi newydd.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Hooper at yr iaith a ddefnyddiwyd o fewn y Polisi ac amlygodd bryder o ran y defnydd o derminoleg fel y gair "menter". Roedd yn bwysig cydnabod bod y Cyngor yn darparu gwasanaeth cyhoeddus ac roedd y term "menter" yn creu delwedd o wneud arian. Felly, anogodd y Cynghorydd Hooper y Cyfarwyddwr i ddod o hyd i eiriau eraill i ddisgrifio'r Cyngor yn cymryd mwy o risgiau dros y tymor hwy. Mewn ymateb, cytunodd y Cyfarwyddwr fod y defnydd o iaith yn bwysig gyda rhywfaint o'r geiriad yn cael ei gymryd o ganllawiau Llywodraeth Ganolog. O ran "menter", roedd y cyd-destun ynghylch hynny mewn perthynas â mabwysiadu dulliau mwy arloesol a gwahanol ffyrdd o weithio a chytunodd y Cyfarwyddwr i'r cyd-destun hwnnw gael ei amlygu o fewn y Polisi.

Dywedodd y Cynghorydd Protheroe y gellid asesu cynnwys costau byw gan ei fod yn rhywbeth nad oedd gan y Cyngor gyfrifoldeb cyffredinol drosto. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr mai un o'r cynigion o ran y Gofrestr newydd oedd o ran sut y cyflwynir risgiau annibynnol ar wahân a byddai'r holl risgiau hynny a effeithiodd yn uniongyrchol ar y Cyngor yn cael lefelau mwy uniongyrchol o reolaeth dros agweddau fel yr argyfwng costau byw yn cael eu hadlewyrchu yn yr adrannau priodol.

Dywedodd y Cynghorydd Goodjohn ei fod yn gobeithio na ddaeth y Gofrestr Risgiau newydd yn rhestr o'r grwpiau cyffredinol o risgiau oedd o'r categori uchaf.

Wedi hynny yr oedd

PENDERFYNWYD –

(1) Nodi sefyllfa Chwarter 4 y Gofrestr Risg Gorfforaethol fel yr amlinellwyd yn Atodiad A i'r adroddiad.

(2) Cymeradwyo'r Gofrestr Risg Gorfforaethol newydd arfaethedig a'r Polisi Rheoli Risg.

(3) Bod y Cabinet yn cael gwybod am farn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Y safbwyntiau yw:

- Y dylid cynnwys caffael fel risg ar ei phen ei hun.
- Gofyn i'r Cabinet ailystyried statws Project Zero ac a oedd yn gwarantu statws trychinebus.
- I'r risg Gofal Cymdeithasol gael ei asesu i weld a yw un risg gyffredinol yn briodol.
- Am ystyriaeth bellach o amgylch y diffiniad o risg o ran achos ac effaith fel sy'n berthnasol i baragraff 2.1 o'r Polisi newydd.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1-3) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

245 DATGANIAD O GYFRIFON HEB EU HARCHWILIO 2023/24 (PW) –

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Gweithredol – Cyfrifeg.

Roedd y Datganiad Cyfrifon ar gyfer Cyngor Bro Morgannwg 2023/24 bellach wedi'i gwblhau a'i gyflwyno i'r Pwyllgor am adolygiad yn dilyn cychwyn yr archwiliad allanol. Daethpwyd â chyfrifon Gwasanaeth Rheoliadol a Rennir 2023/24 a Datganiad Cyfrifon 'r Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd ar gyfer 2023/24 i'r Pwyllgor am wybodaeth hefyd. Roedd yr adroddiad hefyd yn cyflwyno i'r Aelodau y Cynllun Archwilio Manwl drafft ar gyfer 2024.

Roedd Datganiad Cyfrifon Drafft 2023/24 Bro Morgannwg, Datganiad Cyfrifon y Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir a Ffurflen Flynyddol y Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol bellach wedi'u cwblhau. Roedd archwiliadau o Gyfrifon 2023/24 Cyngor Bro Morgannwg, y Gwasanaeth Rheoliadol a Rennir a Datganiad Blynyddol Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol Caerdydd, y Fro a'r Cymoedd bellach wedi dechrau. Yn rhannol oherwydd effaith y materion parhaus o ran adnoddau a gweithrediad Oracle Fusion, cwblhaodd y Cyngor y cyfrifon drafft erbyn 29 Mehefin 2024. Yng nghyd-destun y sefyllfa genedlaethol, roedd disgwyliad y byddai Llywodraeth Cymru yn diwygio'r rheoliadau i ddychwelyd i'r terfynau amser hanesyddol o 30 Mehefin a 30 Medi. Oherwydd adnoddau eu harchwiliad eu hunain, roedd Archwilio Cymru yn gweithio i fframwaith 30 Mehefin a 30 Tachwedd. Byddai hyn yn disodli'r dyddiad terfynol presennol o 31 Mai 2024. Hysbysebwyd fod y cyfrifon y tu hwnt i'r dyddiad statudol presennol 31 Mai, 2024 wedi eu cwblhau ar wefan y Cyngor yn unol â rheoliadau.

Byddai Datganiad Cyfrifon Bro Morgannwg 2023/24 yn destun archwiliad allanol a byddai'r cyfrifon archwiliedig yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio unwaith i'r archwiliad gael ei orffen ynghyd ag adroddiad ISA260 yr archwilwyr allanol cyn eu cyflwyno i'w cymeradwyo gan y Cyngor.

Byddai'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol lofnodi'r cyfrifon archwiliedig terfynol cyn 30 Tachwedd, 2024.

Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu a nodi drafft Cynllun Archwilio Manwl 2024.

Cyfeiriodd Mr. M. Evans (Aelod Lleyg) at y ffi archwilio fel y nodir ar dudalen 16 o Atodiad D. Holodd Mr. Evans beth oedd cyfanswm y ffi oedd yn daladwy gan Gyngor Bro Morgannwg. Mewn ymateb, eglurodd Mr. S. Wyndham (Archwilio Cymru) mai'r ffigwr a gynhwysir yn y tabl oedd y swm cywir.

Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â'r rhesymeg dros Archwilio Cymru sy'n adolygu maes cwynion Cyngor Bro Morgannwg, dywedodd Ms. S-J Byrne (Archwilio Cymru) fod lefel y cwynion a dderbyniwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gymharol uchel i Gyngor Bro Morgannwg fel bod hynny wedi ysgogi Archwilio Cymru i wneud gwaith sicrwydd pellach. Cytunwyd i rannu cwmpas y prosiect gydag Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio pan gafodd ei ddyfeisio.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau nac ymholiadau pellach, felly

PENDERFYNWYD –

(1) Bod Datganiad Cyfrifon Cyngor Bro Morgannwg ar gyfer 2023/24 heb ei archwilio yn cael ei nodi a chyfeirio unrhyw sylwadau gan Aelodau'r Pwyllgor at y Pennaeth Cyllid fel Swyddog Adran 151 cyn 31 Gorffennaf, 2024.

(2) Bod Datganiad o Gyfrifon y Cyd-Bwyllgor ar y Cyd Gwasanaethau Rheoliadol ar gyfer 2023/24 heb ei archwilio a'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol ar y Cyd Gwasanaethau Rheoliadol yn cael eu nodi fel unrhyw sylwadau gan Aelodau'r Pwyllgor i'w chyfeirio at y Pennaeth Cyllid fel Trysorydd y Cyd-bwyllgor cyn hynny. Gorffennaf 31, 2024.

(3) Bod datganiad blynnyddol Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd heb ei archwilio ar gyfer 2023/24 yn cael ei nodi a chyfeirio unrhyw sylwadau gan Aelodau unigol y Pwyllgor at y Pennaeth Cyllid fel Trysorydd y Cyd-bwyllgor cyn 31 Gorffennaf, 2024.

(4) Nodi cynnwys Cynllun Archwilio 2024.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1-3) Caniatáu i sylwadau Aelodau unigol o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gael eu hystyried gan y Pennaeth Cyllid.

(4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

246 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL DRAFFT 2023/24 (PC / SA151) –

Cyflwynwyd yr adroddiad, a'i bwrpas oedd cyflwyno'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft i'w adolygu ac argymhell ei fabwysiadu gan Arweinydd y Cyngor a'r Rheolwr Gyfarwyddwr.

Roedd yn ofynnol i'r Cyngor, fel rhan o'i drefniadau ar gyfer llywodraethu corfforaethol, gynnal adolygiad blynyddol o reolaeth a llywodraethu mewnol a bu'n rhaid cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (DLIB) a ddeilliodd o hynny yn y Datganiad Cyfrifon.

Darparodd y DLIB felly asesiad o drefniadau llywodraethiant corfforaethol y Cyngor ac arfarniad o'r rheolaethau sydd ar waith i reoli risgiau allweddol y Cyngor a nodi lle roedd angen gwneud gwelliannau.

Daeth y DLIB i'r casgliad, o'r adolygiad, yr asesiad a'r gwaith monitro parhaus a wnaed, y gellid rhoi sicrwydd rhesymol bod llywodraethiant Cyngor Bro Morgannwg yn parhau i gael ei ystyried yn addas i'r diben yn unol â'r fframwaith llywodraethiant.

Byddai'r DLIB yn cael ei adolygu fel rhan o'r archwiliad allanol ar y Datganiad Cyfrifon a byddai'n adlewyrchu unrhyw faterion llywodraethiant hyd at y dyddiad y byddai Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cymeradwyo y Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2023-24.

Dywedodd Mr. N. Ireland (Is-gadeirydd ac Aelod Lleyg) y dylid adolygu lefel yr ailadrodd yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer fersiynau yn y dyfodol.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at y gwersi o ganlyniad i Brosiect Oracle a dywedodd y gallai fod cyfle i fyfyrion ar y prosiect hwnnw yn y Datganiad Llywodraethu. Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Cyllid / Swyddog Adran 151 y byddai'r awgrym yn cael ei gymryd i ffwrdd ac edrych arno fel y byddai'r posibilrwydd o wneud y ddogfen yn fwy hygyrch trwy ddefnyddio ffeithluniau ac ati. Ychwanegodd y Pennaeth Cyllid fod Prosiect Oracle yn tynnu sylw oddi wrth y ffaith gyffredinol bod gan y Cyngor amgylchedd rheoli mewnol cryf iawn.

Dywedodd y Cynghorydd E. Goodjohn ei fod yn meddwl tybed a oedd angen i'r Cyngor fyfyrion ymhellach ar Oracle a hefyd o ran proses Cwynion Corfforaethol y Cyngor.

Wedi hynny, yr oedd

PENDERFYNWYD – Bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft ar gyfer 2023/24 yn cael ei argymhell i'w fabwysiadu gan yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr, yn amodol ar ystyried cynnwys sylwadau pellach mewn perthynas â System Ariannol Oracle ac mewn perthynas â Chwynion Corfforaethol.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

247 CH4 CYNNYDD YN ERBYN ARGYMHELLION RHEOLEIDDIO ALLANOL A CHYNIGION AR GYFER GWELLA (CAC) –

Diben yr adroddiad oedd cyflwyno cynnydd hyd yma wrth fynd i'r afael ag argymhellion presennol a chynigion gwella gan ein rheoleiddwyr allanol.

Amlinellodd yr adroddiad gynnydd ym mis Ebrill 2024 yn erbyn ei holl argymhellion a'i gynigion rheoleiddio allanol presennol ar gyfer gwella. Yn Ch4, gwnaed cynnydd cadarnhaol wrth ymateb i feysydd gwella rheoleiddiol. Roedd 52 o gamau gweithredu yn parhau yn Nhraciwr Insight BEG gyda 90% o gamau gweithredu (47) wedi'u dynodi'n statws perfformiad gwyrdd (CMG), 8% (4) yn felyn, a 2% (1) yn goch.

O'r 25 cam gweithredu yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddio lleol, roedd 80% (10) â statws CMG gwyrdd, roedd 16% (4) a Statws Melyn a'r gweddill 4% (1) â statws Coch. Roedd y cam gweithredu a gafodd statws coch yn ymwneud ag adolygiad Safon Ansawdd Tai Cymru gan gynnwys tenantiaid tai'r Cyngor (1). Roedd heriau wrth weithredu porth tenantiaid wedi achosi oedi wrth fwrw ymlaen ag argymhelliad adolygu ac roedd hyn bellach i fod i gael ei gwblhau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Ar hyn o bryd roedd 27 o gamau gweithredu yn y Traciwr Insight yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddio cenedlaethol ac o'r rheiny roedd 100% (27) â Statws CMG Gwyrdd.

Adroddwyd bod tri ar ddeg o gamau rheoleiddio wedi'u cwblhau ddiwedd y flwyddyn, pedwar lleol, (LR18: Adolygiad Safon Ansawdd Tai Cymru gan gynnwys tenantiaid tai Cyngor, LR41, LR42 ac LR43: Arolygiad o wasanaethau troseddau ieuencid ym Mro Morgannwg) a naw cenedlaethol (NR10, NR11, NR12 a NR13: Effeithiolrwydd awdurdodau cynllunio lleol yng Nghymru, NR30: 'Amser am Newid' – Tlodi yng Nghymru, NR22: Adolygiad o Ddigartrefedd: Drws Agored i Newid Cadarnhaol Hydref 2021 Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (PSOW), a NR2, NR5 a NR6: Gwasanaethau llywodraeth leol i gymunedau gwledig. Roedd yr holl Bwyllgorau Craffu wedi cael goruchwyliaeth drwy gydol y flwyddyn o gynnydd gyda chamau rheoleiddio drwy Draciwr Insight y Bwrdd Mewnwelediad Strategol a gafodd ei ymgorffori yn ein trefniadau monitro perfformiad chwarterol corfforaethol. Rhoddodd y Traciwr Insight gipolwg ar gynnydd cyffredinol ar draws y Cyngor, cipolwg ar gynnydd gan y Gyfarwyddiaeth, a nododd gamau gweithredu gorffenedig i'w tynnu oddi ar y traciwr yn ogystal â chamau adfer i fynd i'r afael â meysydd lle gwnaed cynnydd cyfyngedig.

Yn dilyn ystyriaeth gan y Bwrdd Mewnwelediad Strategol, a'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol, roedd datganiad sefyllfa Diwedd Blwyddyn y Traciwr Insight bellach yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac wedi hynny, y Cabinet ar gyfer goruchwyliaeth derfynol.

Yn unol â'i gylch gwaith, gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu cynnydd y Cyngor hyd yma wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a'r cynigion gwella a wnaed gan y rheoleiddwyr allanol fel yr amlinellir yn Nhraciwr Insight BEG atodol

(gan gynnwys dileu camau gweithredu wedi'u cwblhau) gyda'u barn yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn y rhesymau dros yr oedi wrth weithredu porth newydd ar gyfer tenantiaid tai Cyngor. Wrth ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol mai argymhelliad gan Archwilio Cymru oedd i'r Cyngor werthuso pa mor effeithiol oedd y broses i denantiaid o ran adrodd am waith atgyweirio drwy Cyswllt Un Fro. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod y gwaith hwnnw wedi'i gwblhau a'r datblygiad cadarnhaol o hynny oedd cyflwyno porth ar-lein ar gyfer tenantiaid tai oedd yn cael ei gyflwyno ar hyn o bryd. Roedd y prosiect hwnnw wedi derbyn statws Coch oherwydd nad oedd wedi cael ei gynnal mor gyflym ag yr oedd y Cyngor am ei wneud i ddechrau, ond byddai'n cael ei ddatblygu yn ystod y misoedd nesaf.

Holodd y Cynghorydd Goodjohn am statws yr argymhelliad ynghylch cynaliadwyedd ariannol y Cyngor a oedd wedi derbyn sgôr Amber oherwydd bod 79% o'r arbedion wedi'u cyflawni. Gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn am eglurhad pellach. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Cyllid / Swyddog Adran 151 fod lefel o goddrychedd ond ei fod yn adlewyrchiad cywir gan nad oedd y Cyngor wedi cyflawni'r rhaglen arbedion llawn.

Holodd Mr. M. Evans (Aelod Lleyg) am lefel yr hyder wrth gyflawni dyddiadau targed Mawrth 2025. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod adolygiadau chwarterol yn cael eu cynnal ond gan fod y rhan fwyaf o argymhellion wedi'u cyflwyno ar draws adrannau unigol y Cyngor, croesawyd yr angen am flaenoriaethu a ddilynodd ymlaen o argymhelliad a wnaed gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ei gyfarfod blaenorol. Dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai blaenoriaethu'r argymhellion allweddol yn cael eu cynnal yn fuan ac y byddai hynny'n cael ei raeadu i gydweithwyr ar draws y Cyngor. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr fod y raddfa flaenoriaeth newydd wedi golygu y byddai angen gweithredu'r blaenoriaethau allweddol o fewn blwyddyn ac argymhelliad canolig yn cael ei weithredu o fewn y tymor byr. Byddai'r tymor byr hyd at uchafswm o ddwy flynedd ac ymatebid i unrhyw beth sydd â sgôr is o fewn un i dair blynedd. O ganlyniad, roedd y Cyfarwyddwr wedi gofyn i gydweithwyr y Cyngor ystyried a ellid gwneud rhai o'r argymhellion isel yn ystod y flwyddyn gyntaf ac roedd rheolwyr gwasanaethau wedi croesawu'r dull hwnnw.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau nac ymholiadau pellach, mae'r Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

(1) Nodi cynnydd y Cyngor hyd yma o ran mynd i'r afael ag argymhellion presennol a chynigion gwella a wnaed gan reoleiddwyr allanol y Cyngor fel yr amlinellwyd yn y Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol Diwedd Blwyddyn sydd wedi'i atodi.

(2) Y dylid cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at y Cabinet gan gynnwys ei gymeradwyaeth i ddileu'r camau gweithredu a gwblhawyd o Draciwr Mewnwelediad y Bwrdd Mewnwelediad Strategol (BMS).

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) Sicrhau bod Traciwr Mewnwelediad BMS y Cyngor yn adlewyrchu'r sefyllfa ddiweddaraf o ran argymhellion rheoleiddio'r Cyngor.

248 DIWEDDARIAD CH1: RHAGLEN WAITH ARCHWILIO CYMRU 2024 – CYNGOR BRO MORGANNWG (CAC) –

Diben yr adroddiad oedd rhoi gwybod i'r Aelodau am ddiweddariad Chwarter 1 o raglen waith Archwilio Cymru fel sy'n cyd-fynd â Chynllun Archwilio Blynyddol Bro Morgannwg 2024.

Roedd Atodiad A yr adroddiad yn amlinellu cynnydd Chwarter 1 ar raglen waith ac amserlen Archwilio Cymru fel sy'n cyd-fynd â Chynllun Archwilio Blynyddol Bro Morgannwg ar gyfer 2024.

Gofynnwyd i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu a nodi'r cynnydd a wnaed ar Raglen Waith Archwilio Bro Morgannwg hyd at Ch1 ac ar ôl ystyried, cyfeirio'r adroddiad i'r Cabinet i'w arolygu.

Wedi ystyried yr adroddiad, yr oedd

PENDERFYNWYD – Nodi cynnwys yr adroddiad.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

249 ADRODDIAD TWYLL CORFFORAETHOL BLYNYDDOL 2023-24 (PGAMR) –

Diben yr adroddiad oedd rhoi manylion i Aelodau'r Pwyllgor am y camau a gynhaliwyd o ran gwrth-dwyll yn ystod 2023-24 gan gynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am Ymarferiad y Fenter Twyll Genedlaethol (MTG).

Un o swyddogaethau craidd Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio effeithiol oedd ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli risg y Cyngor, yr amgylchedd rheoli a threfniadau gwrth-dwyll a llygredd cysylltiedig. Roedd Adroddiad Twyll Corfforaethol Blynyddol 2023-24 yn crynhoi sut roedd y Cyngor yn rheoli risg twyll yn ystod y flwyddyn gyda'r nod o atal, canfod, ac ymchwilio ac adrodd ar dwyll yn dilyn hynny.

Roedd Strategaeth a Fframwaith Gwrth-dwyll 2021 i 2024 yn sail i ymrwymiad y Cyngor i atal pob math o dwyll, llwgrwobrwyo a llygredd, p'un a yw'n ymgais allanol neu o'r tu mewn. Roedd y Fframwaith yn cynnwys gwaith adweithiol a rhagweithiol, y gwaith rhagweithiol sy'n cael ei gyflwyno mewn cynllun gweithredu. Roedd y cynllun gweithredu wedi'i ddiweddarau a dangoswyd y sefyllfa bresennol yn yr adroddiad.

Roedd yr adroddiad yn cynnwys diweddariad ar y Fenter Twyll Genedlaethol a rhoddodd fanylion am unrhyw dwyll neu gamgymeriad a nodwyd. Trwy gydol 2023-24, nodwyd bod cyfanswm o £19,630 yn adenilladwy.

Gallai gwaith twyll adweithiol gael ei sbarduno gan bryder a godir drwy fenter 'Codi Llais' neu gan unrhyw Swyddog neu Reolwr yn uniongyrchol i Archwilio Mewnol neu'r Swyddog Ymchwiliadau. Cafodd crynodeb o'r gwaith twyll adweithiol a wnaed yn ystod 2023-24 ei gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol lle cyflawnwyd adennill £11,444.

Roedd gan y Cyngor gytundeb cydweithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau pe bai achos addas yn cael ei nodi. Yn ogystal, roedd y Swyddog Twyll Corfforaethol yn gweithio'n agos gyda thimau Refeniw a Budd-daliadau'r Cyngor gyda'r bwriad o gynnal ymchwiliadau lle nodwyd twyll posibl o ran budd-daliadau'r Cyngor. I ategu hyn, cymeradwywyd Polisi Gorfodi Twyll Corfforaethol y Cyngor yn ystod 2023-24.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn pam yr oedd lefel y twyll gostyngiad person sengl ar gyfer 2023-24 yn is na'r flwyddyn flaenorol. Mewn ymateb, dywedodd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod y parïadau data yn llai perthnasol dros amser.

Wedi hynny yr oedd

PENDERFYNWYD – Nodi cynnwys yr adroddiad, y mesurau sydd mewn lle a'r gwaith sy'n cael ei wneud i atal a chanfod twyll a chamgymeriadau.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

250 DIWEDDARIAD AR GYNNYDD BARN SICRWYDD CYFYNGEDIG A GYHOEDDWDYD GAN ARCHWILIO MEWNOL (PGAMR) –

Pwrpas yr adroddiad oedd cyflwyno adroddiad cynnydd i Aelodau'r Pwyllgor ar gamau gweithredu a gymerwyd i fynd i'r afael â materion a nodwyd mewn adroddiadau Sicrwydd Cyfyngedig a gyhoeddwyd gan Archwilio Mewnol.

Gofynnodd Aelodau'r Pwyllgor am ymateb ysgrifenedig ar gynnydd gweithredu argymhellion a wnaed mewn adroddiadau Archwilio Mewnol Sicrwydd Cyfyngedig a gyhoeddwyd yn ystod 2023/24. Gofynnwyd i Gyfarwyddwyr Perthnasol ddarparu'r ymateb. Cynhyrwyd adroddiad cytbwys ar ddiwedd pob archwiliad a oedd yn nodi cryfderau a gwendidau. Ystyriwyd bod gan 10 archwiliad sicrwydd cyfyngedig.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn am gynnydd wrth gyflwyno Polisi Codi Arian fel rhan o'r ddogfen Protocol Cod Ymddygiad. Dywedodd y Gyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod enghreifftiau gan awdurdodau lleol eraill yn cael eu hasesu ar hyn o bryd, a fersiwn wedi'i haddasu i'w defnyddio a'i lledaenu gan y Cyngor.

Gofynnodd Mr. N. Ireland (Aelod Lleyg) ynghylch nifer yr argymhellion gyda sylwebaeth ar goll. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y byddai'r rhai sydd â gwybodaeth goll yn cael eu hymchwilio.

Mewn ymateb i ymholiad Mr. Ireland ynghylch Llyfrgelloedd ac Offer Digidol ac yn benodol sicrhau nad oedd unrhyw ddyfeisiau yn gallu cael mynediad at ddeunydd sensitif, dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y byddai'n mynd â hyn yn ôl a darparu rhagor o wybodaeth maes o law.

Wedi hynny, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD – Nodi'r adroddiad cynnydd ar y camau a gymerwyd i fynd i'r afael â materion a nodwyd mewn adroddiadau sicrwydd cyfyngedig a gyhoeddwyd gan Archwilio Mewnol.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

251 RHAGLEN GWAITH CYCHWYNNOL 2024/25 (PGAMR) –

Diben yr adroddiad oedd rhoi Blaenraglen Waith i Aelodau'r Pwyllgor ar gyfer 2024/25.

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nifer o swyddogaethau a chyfrifoldebau craidd o fewn ei gylch gorchwyl. Derbyniodd adroddiadau a chyflwyniadau drwy gydol y flwyddyn i'w alluogi i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny'n effeithiol a rhoi hyder iddo yn llywodraethiant ariannol yr Awdurdod.

Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i roi'r sicrwydd hwn ac i sicrhau ei fod yn ymdrin â'i ystod o gyfrifoldebau, cyflwynid Blaenraglen Waith ym mhob cyfarfod, gan nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen.

Atodwyd y Flaenraglen Waith ar gyfer 2024/25 wedi ei diweddarau i Atodiad A yr adroddiad. Gofynnwyd i'r Pwyllgor gymeradwyo'r Flaenraglen Waith wedi'i diweddarau neu ofyn am newidiadau ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD –

- (1) Nodi'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.
- (2) Cymeradwyo'r rhestr o eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf ar 23 Medi, 2024.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.